

Kohtuasi C-517/21

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

20. august 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Landesgericht Korneuburg (liidumaa kohus Korneuburgis, Austria)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

13. juuli 2021

Apellant:

Laudamotion GmbH

Vastustajad apellatsioonimenetluses:

TG

QN

AirHelp Germany GmbH

Põhikohtuasja ese

Lennureisijate õigused – Õigus hüvitisele – Mõiste „registreerimisele ilmumine“ – Raskused ja ebamugavus – Tegelik minek lennule kui hüvitise saamise võimalik tingimus

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Liidu õiguse tõlgendamine, ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimused

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist

mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91 (edaspidi „määrus nr 261/2004“), artikli 3 lõike 2 punkti a tuleb tõlgendada nii, et määrus on kohaldatav reisija suhtes, kes registreerib lennule veebis, kuid ei ilmu viidatud sättes nimetatud ajaks registreerimislauda?

2. Kas määruse nr 261/2004 artiklit 5 koosmõjus artikliga 7 tuleb Euroopa Liidu Kohtu (edaspidi „Euroopa Kohus“) 19. novembri 2009. aasta otsust Sturgeon jt (C-402/07 ja C-432/07) arvestades tõlgendada nii, et kui tegutsev lennuettevõtja ei saa määruse nr 261/2004 artikli 5 lõike 3 tähenduses vastutusest vabaneda, siis on reisijal õigus hüvitisele, kui

- lend jõuab lõppsihtkohta vähemalt kolmetunnise hilinemisega,
- juba enne pardaleminekut oli selge, et lend jõuab lõppsihtkohta vähemalt kolmetunnise hilinemisega, ja
- reisija ei ilmu pardaleminekuks lennu väravasse?

Kui teisele küsimusele vastatakse jaatavalt:

3. Kas see on nii ka juhul, kui reisija broneerib ilma tegutseva lennuettevõtja abita mõne muu lennu, millega ta jõuab sama linna või sama piirkonna mõnda teise lennujaama (määruse nr 261/2004 artikli 8 lõige 3) ajal, mis on algul broneeritud lennu lõppsihtkohta plaanipärase saabumise ajast vaid ebaolulisel määral hilisem?

Kui teisele küsimusele vastatakse jaatavalt:

4. Kas see on nii ka juhul, kui tegutsev lennuettevõtja broneerib reisija – reisija soovil – ümber mõnele muule lennule, millega jõuab reisija oma lõppsihtkohta ajal, mis on algul broneeritud hilinenud lennu saabumisaajast küll varasem, kuid siiski hilisem ajast, mil algul broneeritud lend oleks jõudnud lõppsihtkohta juhul, kui see oleks toimunud plaanipäraselt (kusjuures lend, millele reisija ümber broneeriti, ei olnud ise „pikaajalise hilinemisega“ lend)?

Viidatud liidu õigusnormid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91 (ELT 2004, L 46, lk 1; ELT eriväljaanne 07/08, lk 10)

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Eelotsusetaotlus hõlmab kolme sarnast olukorda, mille põhjal tuleb vastata küsimusele, kas reisija pidi lennul, millega ta oleks jõudnud oma lõppsihtkohta vähemalt kolmetunnise hilinemisega, ka osalema. Kõik hagejad esitavad hüvitise nõude, tuginedes määruse nr 261/2004 artikli 5 lõike 1 punktile c koosmõjus artikli 7 lõike 1 punktiga a või b.

Kohtuasi 22 R 203/20p

- 2 Hagejal oli kinnitatud broneering kostja 23. oktoobri 2019. aasta lennule OE 190 marsruudil Düsseldorf (DUS) – Kos (KGS) plaanipärase väljumisajaga kell 14.45 ja plaanipärase saabumisajaga kell 19.10. Tegelikult väljus lend Düsseldorfist alles kell 19.27 (hilinemine väljumisel 4 tundi ja 42 minutit) ja saabus Kosile alles kell 23.38 (hilinemine saabumisel 4 tundi ja 28 minutit). Hageja oli lennule registreerinud veebis.
- 3 Esimese astme kohus leidis oma otsuses, et kui lennule on registreeritud veebis, siis ei ole nõutav, et reisija ilmuks isiklikult registreerimislauda, ja et veebis registreerimise korral on määruse nr 261/2004 artikli 3 lõike 2 punkti a kohaldamise tingimused täidetud. Määruses ei ole pealegi märgitud, et hüvitiseõiguse saamiseks peab reisija hilinenu lennule ka minema. Kostja esitas selle otsuse peale apellatsioonkaebuse.

Kohtuasi 22 R 83/21t

- 4 Hagejal oli kinnitatud broneering kostja 19. detsembri 2019. aasta lennule OE 314 marsruudil Viin (VIE) – London-Stansted (STN) plaanipärase väljumisajaga kell 6.50 ja plaanipärase saabumisajaga kell 8.10. Tegelikult väljus lend Viinist alles kell 13.20 (hilinemine väljumisel 6 tundi ja 30 minutit) ja saabus London-Stanstedis alles kell 14.30 (hilinemine saabumisel 6 tundi ja 20 minutit).
- 5 Hageja oli lennule registreerinud veebis ja ta saabus üks tund enne plaanipärast väljumisaega kostja registreerimislauda, mis oli aga tühi. Väljuvate lendude infotabloo kohaselt pidi broneeritud lend väljuma alles pärastlõunal.
- 6 Hageja oli lennu broneerinud eesmärgiga osaleda Londonis kell 10.00 algaval konverentsil. Järgnevalt broneeris ta lennu teiselt lennuettevõtjalt ja saabus kell 8.15 London-Heathrow lennujaama.
- 7 Kostja SMS-sõnumi selle kohta, et lend OE 314 toimub alles pärastlõunal, sai hageja kätte alles kell 9.00.
- 8 Esimese astme kohus leidis oma otsuses, et õigus hüvitisele on olemas ka juhul, kui reisija loobub lennureisist, kuna lend hilineb saabumisel kolm tundi või rohkem ning hilinemist ei ole võimalik vältida. Lennule mineku nõue ei ole sellisel juhul kooskõlas määruses nr 261/2004 sätestatud reisijate kaitstuse kõrge tasemega, kuna hilinemise tõttu võib jääda saavutamata reisi eesmärk. Hagejale

tekitati raskusi ja ebamugavust seetõttu, et ta pidi suure surve all kiiresti leidma muu lennu. Kostja esitas selle otsuse peale apellatsioonkaebuse.

Kohtuasi 22 R 228/21s

- 9 Mõnel reisijal, kes loovutasid oma nõuded hagejale, oli kinnitatud broneering kostja 25. juuni 2019. aasta lennule OE 300 marsruudil Düsseldorf (DUS) – Palma de Mallorca (PMI) plaanipärase väljumisajaga kell 10.40 ja plaanipärase saabumisajaga kell 13.05. Tegelikult väljus lend Düsseldorfist alles kell 21.45 (hilinemine väljumisel 11 tundi ja 5 minutit) ja saabus Palma de Mallorcasse alles kell 23.57 (hilinemine saabumisel 10 tundi ja 52 minutit).
- 10 Väljumispäeva hommikul teatati reisijatele, et broneeritud lend OE 300 väljub alles kell 18.10. Pärast järgmist teadet, et lennu väljumine lükkub veel ühe tunni edasi, võtsid reisijad ühendust kostjaga, et uurida mõnele varasemale lennule ümberbroneerimise võimalusi. Reisijad broneeriti ümber 25. juuni 2019. aasta lennule OE150 marsruudil DUS – PMI plaanipärase väljumisajaga kell 17.05 ja plaanipärase saabumisajaga kell 19.10 ja see lend saabus Palma de Mallorcasse plaanipäraselt. Ümberbroneerimisest tulenevalt ilmusid reisijad lennule OE 300 registreerimise asemel lennule OE150 registreerimisele.
- 11 Esimese astme kohus leidis oma otsuses, et määrusest nr 261/2004 tulenevate õiguste säilitamiseks ei pea reisijad, kes broneeriti ümber teisele lennule ja keda teavitati sellest juba enne algul broneeritud lennu väljumist, enam ilmuma algul broneeritud lennu registreerimisele. Kuna reisijate ajakadu oli suurem kui kolm tundi, on neil õigus hüvitisele. Kostja esitas selle otsuse peale apellatsioonkaebuse.

Põhikohtuasja poolte peamised väited

- 12 Esimeses kohtuasjas väidab hageja, et ta osales hilinenud lennul ja et hilinemise eest vastutab üksnes kostja. Peale selle on „registreerimisele ilmumine“ samatähenduslik registreerimisega; see tuleneb näiteks määruse ingliskeelsest versioonist. Raskused ja ebamugavus tekkisid seetõttu, et lend oli broneeritud teatud kindlal põhjusel.
- 13 Teises kohtuasjas väidab hageja, et temalt ei saa oodata, et raskuste ja ebamugavuse eest hüvitise saamiseks peab ta olema hilinenud lennule läinud. Hageja oleks meeleldi andnud kostjale võimaluse pakkuda talle asenduslendu, kuid kuna lennujaama registreerimislauas töötajaid polnud, siis ei saanud ta seda teha. Ainus võimalus konverentsil osalemiseks oli kiiresti broneerida mõni teine lend.
- 14 Kolmandas kohtuasjas väidetakse, et ümberbroneerimise korral ei ole vaja ilmuda algul broneeritud lennule registreerimisele. Reisijad ei keeldunud algul broneeritud lennule minekust, vaid kasutasid neile pakutud asenduslendu.

Lõppsihtkohta jõudsid nad ikkagi rohkem kui kolmetunnise hilinemisega, mistõttu on neil õigus hüvitisele.

- 15 Kostja väidab sisuliselt, et hagejad ei ilmunud asjaomastele lendudele registreerimisele. Kostja sõnul ei antud talle ka teada, et lennureisist keeldutakse, mistõttu ei ole juba määruse nr 261/2004 artiklis 3 sätestatud põhitingimused määruse kohaldamiseks täidetud. Registreerimine on vaid üks osa „registreerimisele ilmunisest“. Sõna „ilmuma“ saab tõlgendada vaid nii, et sellega on mõeldud reisija füüsilist kohalviibimist. Aeg, mille vältel saab toimuda hüvitise maksmise kohustusest vabastav asenduslend, on äärmiselt lühike, mistõttu on reisija füüsiline kohalviibimine vajalik ka korralduslikel põhjustel.
- 16 Lisaks väidab kostja, et lennu pikaajalise hilinemise korral ei saa reisijal olla õigust hüvitisele, kui ta jätab lennule minemata vabatahtlikult. Sellisel juhul ei ole hilinemise tõttu tekkinud ka raskusi ega ebamugavust. Peale selle võetakse aluseks reisija hilinemine lõppsihtkohta, mitte lennu hilinemine.
- 17 Teises kohtuasjas märgib kostja lisaks, et hageja ei andnud talle võimalust pakkuda asenduslendu.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikokkuvõte

- 18 Hüvitiseõiguse olemasolu hindamiseks tuleb välja selgitada määruse nr 261/2004 kohaldatavus. Kui määrus on kohaldatav, tuleb lisaks selgeks teha, kas reisija peab ka olema läinud lennule, mis saabus lõppsihtkohta vähemalt kolmetunnise hilinemisega.

Esimene küsimus

- 19 Siin tekib küsimus, kas veebis registreerimine on määruse kohaldatavuseks piisav või on lisaks nõutav, et reisija on määruse artikli 3 lõikes 2 nimetatud ajaks ilmunud lennujaama. Tõsiasi, et määrus sellele üheti mõistetavat vastust ei anna, võib tuleneda sellest, et veebis registreerimine ei olnud määruse vastuvõtmise ajal veel kuigi levinud.
- 20 Selgeks tuleb teha, kas saksakeelne mõiste „registreerimine“ („Abfertigung“) on samatähenduslik (veebis) registreerimisega või läheb sellest kaugemale. Määruse ingliskeelne versioon kasutab näiteks mõistet „check-in“, mis annab alust eeldada, et veebis registreerimine võib olla piisav.
- 21 Sellisel juhul oleks „registreerimisele ilmunine“ üleliigne ja veebis registreerimise lõpuleviimine tooks kaasa määruse nr 261/2004 kohaldatavuse. Seda seisukohta pooldab ka apellatsioonikohus, kuid Euroopa Kohtu praktikas ei ole sellele küsimusele veel vastatud.

Teine küsimus

- 22 Tekib küsimus, kas reisijal on õigus hüvitisele ka siis, kui ta on pikaajalisest hilinemisest teada saanud juba enne lendu ja seetõttu lennule ei lähe.
- 23 Riigisisese õiguskirjanduse kohaselt on õigus hüvitisele olemas ka siis, kui lennureisija, kellele on lennu pikaajaline hilinemine teada, enam lennule ei lähe, näiteks kuna lend ei vasta enam tema reisi eesmärgile. Reisijale põhjustatud raskused ja ebamugavus oleksid sellisel juhul võrreldavad lennu tühistamisel tekkivate raskuste ja ebamugavusega. Apellatsioonikohus ei pea seda sugugi võimatuks. Peab paika, et ei saa väita, et reisija osalemine lennul ei ole ühelgi juhul hüvitiseõiguse tingimus (näiteks kui hilinemine ei ole juba ette teada). Teiselt poolt ei saa aga ka nõuda, et hüvitiseõiguse saamiseks peab reisija osalema lennul, mille kohta on juba ette teada, et see saabub lõppsihtkohta vähemalt kolmetunnise hilinemisega. Raskused ja ebamugavused seisnevad sellisel juhul ka muus kui lõppsihtkohta hilinemisega saabumises.
- 24 Siiski ei saa määrav olla see, kas reisijal on kavas jõuda õigel ajal teatud üritusele lõppsihtkohas. Kui üritusele jäädaks hiljaks juba siis, kui lend saabub lõppsihtkohta vähem kui kolmetunnise hilinemisega, siis õigust hüvitisele ei teki. Seega ei ole hüvitiseõiguse olemasolu puhul määrav, milline isiklik kahju tekkis reisijal lennu tühistamise või pikaajalise hilinemise tõttu tegelikult.

Kolmas küsimus

- 25 Kui reisija saab lennu vähemalt kolmetunnisest hilinemisest teada juba enne lennu väljumist ja jätab lennule minemata, siis võiks juhul, kui reisijale põhjustatud raskused ja ebamugavus seisnevad üksnes lennu hilinemisega saabumises lõppsihtkohta, asuda seisukohale, et õigus hüvitisele puudub, kui reisija jõuab lõppsihtkohta muul viisil vähem kui kolmetunnise hilinemisega.
- 26 Seejuures tuleb siiski meeles pidada, et tühistamise korral jääb õigus hüvitisele alles, kui reisija jõuab lõppsihtkohta muul, enda korraldatud viisil.

Neljas küsimus

- 27 Võiks väita, et ümberbroneerimise tõttu on määrus nr 261/2004 kohaldatav asenduslennule, mistõttu ei ole algul broneeritud lennu puhul enam täidetud mitte ükski määruse artikli 3 lõikes 2 nimetatud tingimus ja järelikult ei ole määrus nr 261/2004 algul broneeritud lennule enam kohaldatav. Algul broneeritud lennu hilinemise eest ei saaks siis enam nõuda hüvitist. See näib aga olevat väär, kuna ka tühistatud lennu puhul, mille registreerimisele reisija enam ilmuda ei saa, on reisijal asenduslennu korral, mis toimub väljaspool määruse artikli 5 lõike 1 punkti c alapunktides ii ja iii sätestatud ajalisi piire, õigus hüvitisele.
- 28 See näitab, et algul broneeritud lennu eest hüvitise saamise õiguse puhul ei ole määrav, et pärast ümberbroneerimist ei ole reisijal enam kinnitatud broneeringut algul broneeritud lennule.